

Az értekezleten előadást tartott még *A. Henze* (Frankfurt) a kisegítő-iskolából elbocsájtott gyermekek gyámolításáról; *Schenk* (Breslau) azoknak a sorsáról, akik a kisegítő-iskolában kellő előmenetelt tanusítani nem tudnak; *Middeldorf* (Dortmund) a szülőföldismertetésről, mint a kisegítő-iskolai oktatás legfőbb elvéről; *dr. Schulze* (Bonn) azokról a gyermekkori megbetegedésekről, amelyek gyöngélméjűséget idéznek elő; *dr. Lückerath* (Bonn) a szerzett gyöngélméjűség eseteiről elmekórtani szempontokból. *Soennecken* (Bonn) azt a sajátosan német kérdést tárgyalta, hogy a latin, vagy a gót betűket tanítsák-e a kisegítő-iskolában? *Wintermann* (Bremen) a kisegítő iskolákból kilépett gyermekek életpályáit és keresetképességét tette tanulmányozás tárgyává. Szerinte a kilépettek 70%-a teljesen, 20%-a részben keresetképes, 10% keresetképtelen. Ez a kisegítő-iskolai oktatás mérlegének mai eredménye és bizonyosság ez iskolák áldásos működéséről. Az értekezlettel kapcsolatosan az egész tanmenetet bemutató *kiállítást* is rendeztek a kisegítő-iskolai kézi-munka-oktatás, különösen pedig a szülőföldismertetés keretében készült tárgyakból; kiállították taneszközeiket és idevágó irodalmi termékeiket is. A kiállításon hazánkból a szföv. kisegítő-iskola vett részt és szép sikert ért el.

Éltes Mátyás.

Szelényi Ödön: Genersich János (1761—1823). Egy szepesi pedagógus I. Ferenc korából. Kny. a «Közlemények Szepesvármegye múltjából». 1914. évf.-ből. Lőcse, 1914, n° 71 l.

A késmárki ev. iskola kiváló tanárának életét tárja elénk a szerző ebben a füzetben, amelynek kiegészítéseként a *M. P.* idei 305—330. lapjain Genersich pedagógiai dolgozatait ismertette. Eredeti források; G. levelei, szolgáltatják a legtöbb adatot, egykorú irodalmi művek a többit. Látszik, hogy Szelényi lelkiismeretesen igyekszik összehordani mindazt, amit tárgyaról fellelhetett. Sok érdekes adat enged bepillantást a XVIII. sz. végének s a XIX. sz. elejének iskolai életébe, a házi nevelésbe, az iskolafelügyelők és tanárok viszonyába s ezért e füzet hasznos adalék. Általában öröndetes és követésre méltó a szerzőnek az a törekvése, hogy a hazai evangélikus pedagógusokat sorra bemutassa. Így a magyar nevelői gondolkodás fejlődéséből nevezetes részletet ismerünk majd meg. Fontos, hogy ezek a dolgozatok minél többet nyujtsanak az illetők lelkéből is. Itt pl. megtudunk G.-ről elég sokat, de a szerző mégis inkább csak sejteti, hogy forrásaiban milyen tanulságos részletek vannak; maga bizonyára tisztán látja G. lelki életét, működésének fontos mozzanatait, az olvasó azonban ezek ismeretének nem ritkán híjával marad. Nyilván «a

hely szüke» a bűnös itt is. Bizonyos azonban, hogy épen az ilyfajta emberek, amilyen G. lehetett, nagyobb hatást tennének a mai olvasóra is, ha teszem levelezésök alapján részletes képét nyernék belső életöknek, pályájokon átélte s országos szempontból aprólékos küzdelmeiknek, hiszen ezekhez hasonlókon a *telkes* tanítók mind átmennek. Efféle rajzokra van szükség, sokra, hogy valaha köznevelésünk belső története is kialakuljon szemünk előtt. Szelényi ennek jelentőségét világosan ismeri; buzgalmától még sokat remélünk.

i. s.

Walter János dr.: Liliom a viharban. Rózsahegy, 1915, kis 8°, 45 l. Ára 90 fillér.

Ennek a kisded füzetnek magyarázó alcíme: «Búcsúszó a háborúba induló tanítványokhoz s egyúttal baráti figyelmeztetés a nemzet virága számára». Tárnya tehát az az «örök téma», mely a háború miatt fokozottan alkalomszerű. A szerző — rózsahegyzi fűszerezett beszéddel buzdítja távozó tanítványait az erkölcsös, tiszta életre és ennek érdekében sok ismert, meggyőző érvet hord össze. Előadása túlnyomóan lírai, középpontjában a Vera és György megható históriájával (19—33. lap). Mi, világiak, ezt a témát kissé durvább kézzel szoktuk megfogni és, hogy így mondjam, realisabb alapon tárgyalni. Ezt az irányt a gyakorlat is igazolta és az újabb szakirodalom mindvégig követi. Az orvosirók e tekintetben a másik végletbe esnek (V. ö.: «*Halte deine Jugend rein!*» Von Dr. H. Paull. Stuttgart, 1914, 78 lap). A mi szerzőnk igen helyesen utal az ilyen bajok végzetes öröklékenységre, továbbá az önmegtartóztatás higiénikus lehetőségére, de annak erkölcsi szükségszerűségét még határozottabban emelhetne volna ki. A szeszről is csak úgy melleleg esik szó (36. l.). A vallásos lendületű befejezés azonban sikerültnek mondható. Gyakorlati érzékünk ugyancsak itt a tanácsoknak áttekintő összefoglalását, illetőleg felsorolását kívánta volna meg. Ennek fejében szívesen lemondunk volna a nagyszámú irodalmi utalásról és a használt művek felsorolásáról, ami ilyen kisebb, alkalmi írásnál nem feltétlenül szükséges. A sok jóakarattal megírt és felette üdvös célt szolgáló füzet egyébként elismerésünkre érdemes. Szélesebb körben való terjedését azonban aránytalanul magas ára nem igen fogja előmozdítani.

kf.